

Warszawa, 20 maja 2020 r.

**Zalecenia Centrum Projektów Europejskich, jako Instytucji Pośredniczącej
dla Beneficjentów Działania 4.3 POWER**

**w zakresie działań możliwych do podjęcia w celu łagodzenia wpływu pandemii
koronawirusa na realizację projektów współfinansowanych z EFS**

Projekty realizowane w ramach EFS są w sposób szczególny narażone na konsekwencje wynikające z ograniczeń związanych z pandemią koronawirusa. Z tego względu, IZ POWER wprowadza szereg działań mających na celu zminimalizowanie wpływu pandemii na realizację projektów, w tym część adresowanych wyłącznie do beneficjentów i uczestników projektów EFS.

Zastosowanie wszelkich rozwiązań stanowiących odstępstwo od przyjętych reguł wdrażania funduszy unijnych powinno znajdować uzasadnienie w wystąpieniu siły wyższej, jaką w przedmiotowym przypadku stanowi pandemia koronawirusa, dlatego skorzystanie z tego typu rozwiązań musi być poprzedzone wnikliwą analizą każdego jednostkowego przypadku.

W świetle ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego^[1], **siłą wyższą** jest zdarzenie:

- a) zewnętrzne – mające swe źródło poza podmiotem, z którego działaniem związana jest odpowiedzialność odszkodowawcza,
- b) niemożliwe do przewidzenia, przy czym nie chodzi tu o absolutną niemożliwość przewidzenia jakiegoś zdarzenia, lecz o mały stopień prawdopodobieństwa jego pojawienia się w określonej sytuacji w świetle obiektywnej oceny wydarzeń,
- c) niemożliwe do zapobieżenia – nie tyle samemu zjawisku, ale szkodliwym jego następstwom przy zastosowaniu współczesnej techniki.

Ze względu na fakt, iż sytuacja w poszczególnych projektach może być różna i wynikać zarówno ze specyfiki danego projektu, stadium jego realizacji, jak i obszaru działalności beneficjenta, **zasadność podjęcia proponowanych, dodatkowych działań będzie rozstrzygana indywidualnie.**

Centrum Projektów Europejskich, jako Instytucja Pośrednicząca dla Działania 4.3 PO WER prosi wszystkich Beneficjentów o niezwłoczne zgłaszanie potrzeb i trudności występujących w projektach bezpośrednio do opiekunów projektów.

Poza opisanymi w niniejszym materiale odstępstwami od przyjętych reguł wdrażania funduszy, należy podkreślić, że Beneficjentów w dalszym ciągu obowiązują zapisy umów o dofinansowanie oraz *Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.*

Poniżej wskazano działania możliwe do podjęcia w zakresie realizacji i rozliczania projektów:

I. Realizacja projektów.

Jeżeli w wyniku wpływu obecnej sytuacji na realizację danego projektu Beneficjenci będą spodziewać się opóźnień w realizacji projektu, powinni niezwłocznie poinformować o tym fakcie opiekuna projektu w CPE za pośrednictwem systemu SL2014.

W zależności od konkretnego przypadku CPE umożliwi dokonanie zmiany wniosku o dofinansowanie (i/lub umowy o dofinansowanie).

Zmiany będą mogły dotyczyć np.: harmonogramu realizacji projektu (przesuwanie zaplanowanych działań w czasie, wydłużanie okresu realizacji projektu), zmiany form zaplanowanych działań / form wsparcia dla uczestników projektu na formy zdalne, zmiany budżetu projektu w miarę dostępnych środków (np.: dodatkowe wydatki związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczestnikom/personelowi) itp.

Wraz w wejściem w życie z dniem 18.04.2020 r. Ustawy o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19 w 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 694), okres realizacji wszystkich projektów został wydłużony o 90 dni, jednak nie dłużej niż do 31 grudnia 2023 r., natomiast terminy składania wniosków o płatność, których złożenie przypada w okresie do dnia 31 grudnia 2020 r. wydłużone zostały o 30 dni (art. 13 ustawy).

~~**Wylaczenie** po uzgodnieniu z opiekunem projektu będzie także możliwe wydłużenie terminów składania wniosków o płatność.~~

W przypadku, gdy obowiązujące kryteria wyboru projektów uniemożliwiają wprowadzenie zmian do projektu, należy skontaktować się opiekunem projektu.

II. Kwalifikowalność wydatków.

1. Jeśli z powodu ryzyka zakażenia koronawirusem określone działania w projekcie się nie odbędą, a poniesiono już koszty z tym związane lub będą one musiały zostać poniesione (np. bilety lotnicze i kolejowe, hotel itp.), taka sytuacja powinna być uznana za działanie siły wyższej.

Kwalifikowanie wydatków związanych z odwoływanymi w związku z zagrożeniem koronawirusem wizytami zagranicznymi i krajowymi, szkoleniami, konferencjami, spotkaniami, innymi formami wsparcia będzie możliwe pod warunkiem:

- ✓ **zaciągnięcia przez beneficjenta zobowiązań na ten cel przed 11.03.2020 r.,**
- ✓ **udokumentowania braku możliwości odzyskania poniesionych na ten cel środków** (odzyskania kosztów rezerwacji lub zaliczek od dostawców i usługodawców zakończyło się niepowodzeniem) oraz
- ✓ **przekazania uzasadnienia powodów odwołania planowanej formy wsparcia** (np. ograniczone możliwości wjazdu do danego kraju w związku z zagrożeniem koronawirusem, braku zgody uczestników projektu na udział np. w szkoleniu).

Uznanie poniesionych wydatków za kwalifikowalne będzie dokonywane przez IP PO WER po dokonaniu wnikliwej analizy, w szczególności, czy poszczególni Beneficjenci podejmowali niezbędne starania związane z odwołaniem spotkania i odzyskaniem zapłaconych w ramach projektów środków oraz czy te starania podejmowane były z odpowiednim wyprzedzeniem.

Poniesienie tych wydatków musi być udokumentowane, zgodnie z ogólnymi zasadami obowiązującymi w projektach EFS i wymaganiami IP dla Działania 4.3 PO WER.

Beneficjenci powinni także **podjąć działania w celu zminimalizowania kosztów** powstałych w związku z odwoływanymi spotkaniami, np. odzyskać część lub całość środków od organizatorów spotkań, zwrócić bilety lotnicze (niektóre linie lotnicze prowadzą możliwość bezpłatnej zmiany rezerwacji lotu), etc.

W szczególności Beneficjenci powinni ograniczyć planowanie i organizowanie nowych wyjazdów zagranicznych do czasu unormowania sytuacji w Polsce i krajach docelowych. W stosunku do wyjazdów i delegacji zagranicznych zaplanowanych wcześniej, decyzja o tym, czy planowana w projekcie forma wsparcia taka jak wizyta, szkolenie, konferencja lub mobilność ma dojść do skutku, należy ostatecznie do uczestników projektu.

Wszystkie przypadki kwalifikowania wydatków na działania projektowe niezrealizowane w związku z zagrożeniem epidemiologicznym będą rozpatrywane przez IP PO WER indywidualnie, po dokonaniu oceny rzeczywistego wpływu obecnej sytuacji na realizację danego projektu.

2. W przypadku **kosztów funkcjonowania placówek utworzonych ze środków EFS**, takich jak np. placówki opieki nad dziećmi do lat trzech – możliwe będzie kwalifikowanie kosztów stałych funkcjonowania miejsc opieki (w tym kosztów personelu), które muszą być ponoszone pomimo braku dzieci w placówce,
3. W przypadku **stypendiów stażowych** - uznawanie oświadczeń uczestników dotyczących między innymi konieczności opieki nad dzieckiem w wieku do lat 8, oświadczeń uczestników o zawieszeniu działalności przedsiębiorstwa, w którym odbywa się staż, oświadczeń uczestników o konieczności przebywania uczestnika w miejscu zamieszkania jako wystarczającego potwierdzenia udokumentowanej niezdolności do wykonywania zadań (mając na uwadze troskę o dobro wszystkich zaangażowanych w te procesy osób rekomenduję honorowanie ww. oświadczeń bez konieczności osobistego lub elektronicznego podpisu w momencie ich składania - w miarę możliwości takie podpisy można zebrać od uczestników po zmniejszeniu zagrożenia epidemiologicznego w kraju).
4. W przypadku **szkoleń/studiów w formie stacjonarnej** należy zamienić na formę zdalną. Oznacza to, że szkoły/uczelnie powinny świadczyć kształcenie w formie niestacjonarnej przy zachowaniu możliwie dobrej jakości nauczania. Decyzję co do formy pracy ze studentami (wideokonferencja ze studentami, zainstalowanie platformy edukacyjnej,

ćwiczenia zdalne i odbiór prac studentów wraz z omówieniem postępów w nauce) należy do Beneficjentów. Pracę zdalną można będzie rozliczyć w pełnej wysokości, ponieważ zakładamy, że personel będzie zaangażowany w komunikację ze studentami/uczestnikami szkoleń, być może nawet w większym wymiarze godzinowym (omówienie wyników prac, sprawdzenie ich itp).

W związku z takim trybem realizacji zajęć ograniczona może być możliwość pozyskania podpisanej listy obecności uczestników wsparcia. Zgodnie z interpretacją jaką CPE uzyskało od IZ POWER, w takich sytuacjach możliwe będzie potwierdzanie liczby osób biorących udział we wsparciu w postaci oświadczenia Beneficjenta o realizacji zajęć dla danej liczby uczestników.

5. W przypadku **śmierci pracownika**, w projekcie mogą być kwalifikowalne wydatki związane z wynagrodzeniem za okres przepracowany w projekcie oraz ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, o ile dotyczy on okresu, w którym pracownik ten był zatrudniony w projekcie. W odniesieniu do odprawy pośmiertnej, o której mowa w art. 93 par 1 Kodeksu Pracy, nie powinna zostać uznana za kwalifikowalny wydatek projektu ponieważ, podobnie jak nagrody jubileuszowe i odprawy pracownicze dla personelu projektu, nie spełnia wszystkich warunków kwalifikowalności (pkt. 3 lit f podrozdział 6.2 Wytycznych kwalifikowalności).

III. Oznaczanie wydatków we wnioskach o płatność.

W przypadku, jeśli Beneficjent będzie rozliczał wydatki, o których mowa w pkt. II ppkt. 1, powinien:

- a) w „Zestawieniu wydatków” we wniosku o płatność w komórce „Nazwa towaru lub usługi” po opisie wydatku dopisać „COVID-19”;
- b) w „Zestawieniu wydatków” we wniosku o płatność w komórce „Uwagi” ~~należy~~ wpisać następujące zdanie: **„Wydatek poniesiono na wydarzenie, które się nie odbyło ze względu na obowiązujące ograniczenia w trakcie epidemii COVID-19”**;
- a)c) w „Zestawieniu wydatków” we wniosku o płatność w komórce „Kategoria podlegająca limitom” wpisać „nie dotyczy”. **NIE NALEŻY** w tej komórce zaznaczać wartości „COVID-19”;
- d) w opisie dokumentu księgowego ~~należy~~ zamieścić informację: **„Wydatek poniesiono na wydarzenie, które się nie odbyło ze względu na obowiązujące ograniczenia w trakcie epidemii COVID-19”**;
- b)e) składając wniosek o płatność dołączyć do niego lub przesłać za pomocą modułu korespondencja w systemie SL2014 dokumentację do wszystkich wydatków oznaczonych w opisie wydatku „COVID-19” potwierdzającą spełnienie trzech obowiązkowych warunków kwalifikowalności takich wydatków, wskazanych w pkt. II ppkt 1, w tym: umowę z wykonawcą, zlecenie wykonania usługi/dostawy,

korespondencję dotyczącą odwołania wydarzenia, korespondencję dotyczącą negocjacji pomiędzy Beneficjentem a wykonawcą co do zapłaty oraz dokumentację finansową.

Jednocześnie IP informuje, iż wydatek poniesiony w związku z działaniem przesuniętym w czasie w stosunku do pierwotnego terminu jego realizacji, np. na bilety lotnicze przebukowane na późniejszy termin, które jeszcze nie zostały wykorzystane, nie stanowi wydatku związanego z odwołaniem wydarzenia/działania w projekcie i nie należy go sprawozdawać w sposób opisany powyżej. Dotyczy to również wydatków typu opłat manipulacyjnych związanych z przesunięciem danego wydarzenia/działania w czasie, np. opłaty za przebukowanie biletów.

^[1] Uchwała SN z dnia 13 grudnia 2007 r., III CZP 100/2007, LexPolonica 1765007; Postanowienie SN z dnia 16 listopada 2005 r., V CK 325/2005, LexPolonica 391769; Wyrok SN z dnia 26 czerwca 1980 r., II CR 164/80, LexPolonica 296151; wyrok SN z dnia 28 września 1971 r., II CR 388/71, LexPolonica 296084; a także: Wyrok TK z dnia 31 marca 2008 r., P. 20/2007, LexPolonica 1872956; Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 31 stycznia 2008 r., I SA/Sz 701/2007, LexPolonica 2005494.